

Ефективна комунікація	Самоконтроль	Емпатія	Кооперація	Розв'язання проблем	Запобігання конфліктам та розв'язання їх	Асертивність	Самооцінка, самоповага	Повага до прав людини	Гендерна чутливість	Активне громадянство
-----------------------	--------------	---------	------------	---------------------	--	--------------	------------------------	-----------------------	---------------------	----------------------

Самовизначення і вибір професії

Мета

Ознайомити учнів зі складниками життєвого самовизначення, формулою вибору професії, надати підтримку у визначенні критеріїв та особистих мотивів для вибору професії.

Очікувані результати

Наприкінці заняття учні:

- *називають* складники життєвого самовизначення;
- *розповідають* про формулу вибору професії;
- *складають* особистий рейтинг мотивів для вибору професії;
- *критично* аналізують гендерні стереотипи щодо вибору професії.

Обладнання і матеріали

- Класна дошка і кольорова крейда або фліпчарт і фломастери.
- Комп'ютер, доступ до інтернету, мультимедійний проектор (*бажано*).

Що підготувати заздалегідь

- Роздрукувати Роздавальні матеріали для учнів.
- Роздрукувати Додаток 4.1 за кількістю учнів.
- Перевірити презентацію та відео до теми.

Орієнтовний план уроку

Стартові завдання	10 хв
Інформаційне повідомлення «Формула професійного самовизначення»	4 хв
Вправа «Мотиви для вибору професії»	8 хв
Руханка «Відгадай професію»	5 хв
Робота у групах «Професія і гендерні стереотипи»	9 хв
Інформаційне повідомлення «Класифікатор професій»	4 хв
Підсумкові завдання	5 хв
<i>Усього тривалість</i>	<i>45 хв</i>

Рекомендації щодо проведення уроку

Відкритий мікрофон

Якщо у класі понад 20 учнів або не вистачає часу, виконайте вправу в парах.

Стартові завдання (повторити попередній матеріал і перейти до нового)

1. Зворотний зв'язок. Запитайте учнів: «Що ми робили на минулому занятті?» Запропонуйте двом-трьом охочим продемонструвати свої «Номограми характеру» і сказати, які вигоди вони можуть отримати, вдосконаливши одну з рис характеру.
2. Оголосіть тему уроку: «Сьогодні ми поговоримо про життєве самовизначення та його складники, зокрема про професійне самовизначення».
3. Знайомство.

Слово вчителя: «Життєве самовизначення є головним завданням підліткового віку, важливою умовою подальшого розвитку і самореалізації».

4. Роздайте учням *Додаток 4.1* і запропонуйте записати в кожному секторі відповідь на запитання:

- Що ти робиш добре?
- Що ти любиш робити?
- За що тобі заплатять?
- Що потрібно світові?

5. Дайте учням 3 хвилини на виконання цього завдання. Запропонуйте поділитися тим, що вони записали, зі своїм сусідом.

6. Один або двоє охочих можуть озвучити написане.

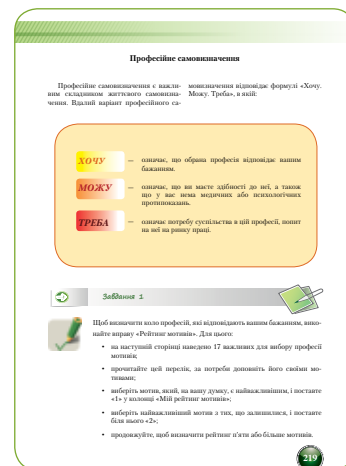
Підсумуйте:

- «Ставтеся до свого життя як до унікального й дуже відповідального шансу реалізувати себе.

- *Не зациклюйтеся передчасно на чомусь одному, дайте простір своїй уяві, приміряйте різні соціальні ролі та розвивайте необхідні для їх виконання життєві навички.*
- *Завжди намагайтеся брати на себе відповідальність за те, що відбувається у вашому житті, не перекладайте відповідальність на інших людей чи обставини.*
- *Плануючи віддалене майбутнє, завжди запитуйте себе: "А що я можу зробити для цього вже сьогодні?"»*

Інформаційне повідомлення: «Формула професійного самовизначення»

1. Охочі по черзі зачитують інформацію з Роздавальних матеріалів для учнів про те, який варіант професійного самовизначення можна вважати вдалим

(критерії: «Хочу», «Могу» і «Треба»).

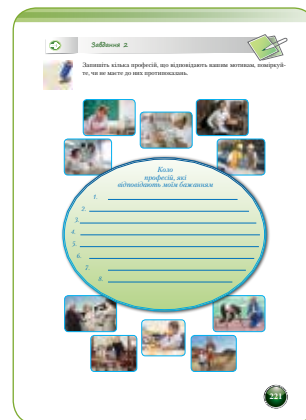
Підсумуйте: «Коли всі компоненти формули збігаються, людина отримує задоволення від роботи, досягає високого рівня майстерності та отримує гідну винагороду за свою працю».

2. Розкажіть про Григорія Сковороду і його роздуми щодо спорідненої праці.

Слово вчителя: «Про “сродну” (споріднену) працю як запоруку людського щастя писав український філософ Григорій Сковорода. Він вважав, що важливо вчасно помітити природні нахили дитини і в жодному разі не створювати перешкод для її розвитку. Коли дозволити селянській дитині, якщо вона того хоче, стати музиком і все своє життя присвятити цьому прекрасному мистецтву, а синові монарха, якщо він не має бажання, а головне — хисту керувати країною, дозволити працювати на землі, люди стануть щасливішими. Коли займаєшся улюбленою справою, навіть результативність твоєї діяльності відчутно зростає і саме суспільство стане кращим, бо всі — від хлібороба до полководця — робитимуть свою справу творчо, професійно і з задоволенням».

Вправа «Мотиви для вибору професії»
(дати змогу визначити власні мотиви для вибору професій)

- Роздайте учням таблицю з переліком мотивів для вибору професій (Завдання 1 із Роздавальних матеріалів для учнів). Запропонуйте їм визначити, який із мотивів вони б поставили на першому місці під час вибору професії і написати навпроти нього «1». Далі обрати найкраще з того, що залишилося, і написати цифру «2», і так далі, визначивши п'ять найважливіших мотивів.
- Після закінчення запропонуйте записати п'ять професій, що відповідають обраним особистим мотивам і щодо яких вони не мають медичних протипоказань (Завдання 2 у Роздавальних матеріалах для учнів). Професія може задовольняти всі п'ять обраних мотивів або декілька з них. Охочі озвучують свої результати.

Запитання для обговорення:

- Чи вдалося вам визначити професії, які повністю відповідають вашим мотивам?
- Які були проблеми? (Наприклад, складно дібрати професію, яка водночас є легкою та спокійною і забезпечує високий зарібок.)

Підсумуйте: «Під час вибору професії важливо визначити власні мотиви і керуватися ними».

Руханка «Відгадай професію»

- Запропонуйте учням стати в коло і задумати певну професію. Далі вони по черзі говорять: «Саймон сказав: “Роби так”», — і показують рух, характерний для представників цієї професії, наприклад, покрутити кермо. Решта учнів повторюють цей рух і намагаються відгадати професію (водій). І так далі по колу.

Робота у групах «Професія і гендерні стереотипи»

1. Нагадайте учням, що таке гендерні стереотипи: «Гендерні стереотипи — сформовані культурою узагальнені уявлення про те, як мають поводитися чоловіки і жінки, у що вони мають вдягатися, чим

займатися тощо. Чимало гендерних стереотипів стосуються професій».

- Об'єднайте учнів у три групи, розраховавши їх на перший, другий, третій та роздайте групам аркуші із Завданням 3 із Роздавальних матеріалів для учнів і запропонуйте заповнити таблицю.

Завдання 3

Заповнити таблицю і дати відповіді на запитання.

	Ч	Ж	У	Ін
Фермер	☐	☐	☐	☐
Учений	☐	☐	☐	☐
Перукар	☐	☐	☐	☐
Продавець	☐	☐	☐	☐
Прибиральник	☐	☐	☐	☐
Інженер	☐	☐	☐	☐
Бухгалтер	☐	☐	☐	☐
Медсестра	☐	☐	☐	☐
Бізнесмен	☐	☐	☐	☐
Учитель	☐	☐	☐	☐
Архітектор	☐	☐	☐	☐
Автомеханік	☐	☐	☐	☐
Машиніст	☐	☐	☐	☐
Бухгалтер	☐	☐	☐	☐
Сиділка	☐	☐	☐	☐

• Чи були у вас проблеми під час заповнення таблиці? Як саме?
 • Чи є у цьому переліку суто «чоловічі» або суто «жіночі» професії?
 • Чи знаєте ви жінку, які досягли успіху в так званих «чоловічих» професіях і навпаки? Наведіть приклади.
 • Чи варто дозволити гендерним стереотипам обмежувати можливості людей у досягненні того, що вони бажають?

<http://autta.org.ua/ua/materials/material/Maystern-st-ne-maie-stat-/>

Підсумуйте: «Нині практично не існує суто «чоловічих» або «жіночих» професій, тому не варто обмежувати свій вибір гендерними стереотипами».

Інформаційне повідомлення «Класифікатор професій»

Запитання для обговорення:

- Чи виникали труднощі під час заповнення таблиці? Які саме?
 - Чи є у цьому переліку суто «чоловічі» або суто «жіночі» професії?
 - Чи знаєте ви жінку, які досягли успіху в так званих «чоловічих» професіях і навпаки? Наведіть приклади.
 - Чи варто дозволити гендерним стереотипам обмежувати можливості людей у їхніх бажаннях та мріях?
- Продемонструйте учням відео «Майстерність не має статі».

- За допомогою презентації розкажіть, які є типи професій.
 - Професії «людина – природа» – об'єктом праці є живі організми (*агроном, зоотехнік, ветеринар, садовод, лісник та ін.*).
 - Професії «людина – техніка» – об'єктом праці є технічні системи, машини, устаткування, матеріали, енергія (*токарь, слюсар, шофер, конструктор, інженер, тракторист, радіотехнік, сантехнік та ін.*).
 - Професії «людина – знакова система» – об'єктом роботи тут є умовні знаки, цифри, коди, таблиці (*програмісти, статистики, комп'ютерники, бібліотекарі, економісти та ін.*).
 - Професії «людина – художній образ» – об'єктом праці є художні образи, їх елементи та особливості (*фотограф, художник, письменник, музикант, ювелір, композитор, дизайнер, модельєр та ін.*).

- Професії «людина – людина» — предметом праці є люди, групи, колективи (*офіціант, продавець, учитель, вихователь, юрист, лікар, психолог, соціолог, керівник, дипломат, поліцейський та ін.*).
 - Чимало професій можна віднести до кількох типів одночасно, але основним показником є найголовніший об'єкт, з яким працює людина.
1. Коли всі компоненти формули збігаються, людина отримує задоволення від роботи, досягає високого рівня майстерності та отримує гідну винагороду за свою працю.
 2. Вправа «Відкритий мікрофон». Попросіть учнів по черзі продовжити фразу: «На цьому тренінгу мені сподобалося / не сподобалося /... , я дізнав(-ла)ся...»
 3. Завершення заняття.

Примітка! Після кожного слайду запитуйте учнів, які ще професії можна віднести до певного типу.

Підсумкові завдання (закріпити набуті знання)

1. Зачитайте підсумки:

- Вдалий варіант професійного самовизначення відповідає формулі: «Хочу, можу, треба».

Слово вчителя: «Щоб втілити у життя всі свої бажання та прагнення, необхідно спочатку з'ясувати, чого ми насправді хочемо. А ще, крім усього, треба, щоб у житті нам поталанило».

- Попросіть учнів стати боком у тісне коло, праві руки витягнути до центру і, стрибаючи на правій нозі, всім разом повторювати: «Хай сьогодні нам щастить, хай нам завтра пощастить, хай в усьому нам щастить!»

ЩО ТИ РОБИШ ДОБРЕ?

ЩО ТИ ЛЮБИШ РОБИТИ?

ЗА ЩО ТОБІ ЗАПЛАТЯТЬ?

ЩО ПОТРІБНО СВІТОВІ?